

PREZIDENTI A MÉDIA: MUŽ REVOLUCE

1989–2003

Prezidenti:

Václav Havel (1936-2011 / prezidentem Československa 1989-1992, České republiky 1993-2003)

Jakousi tradici československých prezidentů autorů, novinářů a spisovatelů završil a de facto uzavřel spisovatel, dramatik a po celý svůj aktivní život také často novinář Václav Havel, kterého na Hrad zvolilo Federální shromáždění na konci prosince 1989.

Především v prvních měsících a letech se Havel těšil de facto náklonnosti médií, což ale nevyklučovalo jeho kritiku, která po pádu komunistického režimu již nebyla tak nepřipustná jako v minulosti. Nicméně zmíněný paragraf o hanobení hlavy státu byl z Havlovy iniciativy z české legislativy vypuštěn až roku 1998. Veškeré postihy za hanobení prezidenta předtím Havel proto řešil amnestiemi. Také veřejný obraz prezidenta se zásadně proměnil – oproti minulosti přibylo snímků a záběrů prezidenta v soukromí a při neoficiálních činnostech jako byly například návštěvy koncertů. Havel se také musel potýkat s obnovením bulvárního tisku, což se projevilo především v době jeho nemocí či soukromých peripetií.

Havel byl po celé své prezidentské období zvyklý do veřejné diskuse vstupovat nejen svými politickými činy, ale také psanými texty a novinářskými výstupy. Psal články, publikoval své projevy, vedl diskuse, dával četné rozhovory, měl svůj pravidelný rozhlasový pořad Hovory z Lán apod. Po rozpadu Československa v roce 1992 a před svým zvolením prvním prezidentem České republiky v novinách publikoval 19. ledna 1993 text *Role českého prezidenta*, v němž coby kandidát komplexně postihl, jak si výkon hlavy státu představuje.

Prezident by se poté, co revoluční fáze pominula, už neměl „ocitat v podivné roli jakéhosi vůdce národa či symbolu nové epochy a nebude už nucen ani moci do všeho zasahovat, a být tudíž za všechno odpovědný.“ Prezident by tak už neměl řešit každodenní otázky politiky, ale více se zaměřit na věci dlouhodobého významu dotýkající se demokratické podstaty státu. Měl by být zárukou legitimacy a případně moderátor politických jednání, „příležitostný hledač konsenzu, skrytý stimulátor, tvůrce prostoru dorozumění, určitý integrující činitel, cosi jako strážce politické kultury“. Tento názor měl své opodstatnění v ústavě nově vzniklého státu, která zásadně okleštila prezidentské pravomoci. Nově tak prezident přišel především o možnost zákonné iniciativy, a nemohl už tedy přicházet s vlastními návrhy zákonů, tedy s praktickými politickými řešeními konkrétních problémů.